

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku [...] Bank Polska S.A. [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...] z udziałem zainteresowanych [...] o podstawę wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2017 r., zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 22 maja 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 maja 2017 r., Sąd Apelacyjny [...] – w sprawie z wniosku [...] Bank Polska S.A. [...] (dalej jako: „Spółka”) o podstawę wymiaru składek przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...], przy udziale wymienionych zainteresowanych, odrzucił skargę kasacyjną Spółki od wyroku tego Sądu z dnia 13 grudnia 2016 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny ustalił, że Spółka odwołała się od decyzji organu rentowego, w których określono, iż podstawa wymiaru i składka na ubezpieczenie zdrowotne wskazanych ubezpieczonych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia u płatnika składek, tj. Spółki

wynosi 0 zł. Według Sądu Apelacyjnego istota sporu sprowadzała się do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych jako pracowników u zainteresowanych w okresie wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z wnioskodawcą [...] Bank Polska S.A., a tym samym, czy ubezpieczonych można uznać za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przedmiotem sporu, a w konsekwencji przedmiotem zaskarżenia jest jedynie wysokość należnych składek od zwiększonych podstaw wymiaru na ubezpieczenia opisane w zaskarżonych decyzjach. O dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia. Według Sądu Apelacyjnego skoro przedmiotem sporu w sprawie jest prawo majątkowe sprowadzające się do wysokości składek to z uwagi na wysokość należnych składek w kwocie niższej niż 10.000 zł, skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

Powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego Spółka zaskarżyła zażaleniem zarzucając naruszenie przepisów postępowania: - art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie wniesionej przez stronę skarżącą skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy została ona złożona w sprawach, w których skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia; - art. 398⁶ § 2 k.p.c., przez jego zastosowanie, pomimo że nie zachodziły okoliczności uzasadniające jego zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej strony skarżącej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego początkowo wyrażano pogląd, że w sprawie określonej jako „o składki na ubezpieczenie zdrowotne”, w której organ rentowy ustalił „zerową” podstawę i wymiar składek na ubezpieczenie zdrowotne z uwagi na niepodleganie danej osoby ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią, na podstawie których osoba ta wykonywała pracę na rzecz swojego pracodawcy (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej), w istocie spór dotyczy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu. W

tym stanowisku podkreśla się, że ubezpieczenie zdrowotne ma charakter ubezpieczenia społecznego, bowiem ubezpieczenie to jest rodzajem ubezpieczenia społecznego, zaś jego odrębność wynika przede wszystkim z faktu odmiennego przedmiotu ochrony oraz odrębności organizacyjnej. W rezultacie więc Sąd Najwyższy przyjmował, że - stosownie do art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. - sprawa o objęcie obowiązkiem tego ubezpieczenia jest sprawą, w której skarga kasacyjna przysługuje bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2013 r., II UZ 129/12, LEX nr 1427732).

Kwestiami analogicznymi do tych, jakie wynikają z podstawy rozpatrywanego zażalenia zajmował się też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 lutego 2017 r., II UZ 76/16 z wniosku Spółki [...] Bank Polska S.A. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...] z udziałem innych zainteresowanych o podstawę wymiaru składek.

Sąd Najwyższy w tym postanowieniu nie podzielił wyżej wskazanego poglądu z następujących względów. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres rozpoznania sądu wyznacza treść decyzji organu rentowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831). Zaskarżona decyzja określa podstawę wymiaru i wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.), dyrektor oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń (ust. 1). Do spraw, o których mowa w ust. 1, nie należą sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne, należące do właściwości organów ubezpieczeń społecznych (ust. 2).

Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została wydana w ramach kompetencji przyznanych mu właśnie na podstawie art. 109 ust. 2 powyższej ustawy i dotyczy wymiaru i poboru składek na ubezpieczenie zdrowotne, a nie

podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, co do którego - w sprawach wątpliwych (gdy objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym z mocy prawa nie jest konsekwencją objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi) wypowiadać się wiążąco może Narodowy Fundusz Zdrowia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2015 r., I UK 251/14, LEX nr 1712806 i powołane tam orzecznictwo i piśmiennictwo).

Nie można zatem przyjmować, że przedmiotem rozpoznania Sądu było podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu, skoro nie należy to do kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i, co więcej, rozstrzyganie sporu o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym nie należy do drogi postępowania przed sądem powszechnym - sądem ubezpieczeń społecznych (zob. art. 109 ust. 5 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

Przedstawione stanowisko zostało zaaprobowane w kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego, na przykład w sprawie II UZ 47/17.

Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie, w całości podziela argumentację przedstawioną w postanowieniu II UZ 76/16 i następnych. W rezultacie dopuszczalność skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, ograniczonej jedynie do kwestii wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne, jest – zgodnie z art. 398² zdanie pierwsze k.p.c. – uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia, a skoro ta jest niższa niż 10.000 zł, to rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji ma oparcie w art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Dodatkowo Sąd Najwyższy, rozpoznający obecne zażalenie, wziął pod uwagę, że dyspozycja art. 398⁶ § 2 k.p.c., jako dotycząca wyjątku od zasady, powinna być interpretowana ściśle. Skarga kasacyjna przysługuje więc niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy systemowej. W myśl tego ostatniego unormowania ubezpieczenia społeczne obejmują: 1) ubezpieczenie emerytalne; 2) ubezpieczenia rentowe; 3) ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, zwane dalej "ubezpieczeniem chorobowym"; 4) ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwane dalej "ubezpieczeniem wypadkowym". Z regulacji tej wynika w sposób jednoznaczny, że ubezpieczenia społeczne nie obejmują ubezpieczenia zdrowotnego i nie podlegają

rozpoznaniu kasacyjnemu niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. Zgodnie natomiast z art. 109 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Dyrektor oddziału wojewódzkiego Funduszu rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń. Do spraw, o których mowa w ust. 1, nie należą sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne, należące do właściwości organów ubezpieczeń społecznych.

Ad casum – sprawa objęta niniejszym zażaleniem dotyczyła wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne o wartości niższej niż dziesięć tysięcy złotych, co implikuje konkluzję o niedopuszczalności skargi kasacyjnej w takiej sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.